

PORADNIK JĘZYKOWY DLA UCZNIĄ PAŹDZIERNIK

Błąd składniowy- polega na niepoprawnym połączeniu wyrazów w zdaniu.

W edycji październikowej poradnika poznacie najczęściej popełniane błędy składniowe, które dotyczą:

❖ - niedostosowania formy liczby orzeczenia do podmiotu szeregowego, np. Buk, topola, dąb jest drzewem. (poprawnie: Buk, topola, dąb są drzewami.)

Uwaga: Obecność podmiotu szeregowego wymaga, by orzeczenie przybrało formę liczby mnogiej.

❖ - niedostosowania formy liczby orzeczenia do podmiotu towarzyszącego, np. Mama z bratem poszła do kina. (poprawnie: Mama z bratem poszli do kina.)

❖ - niedostosowania formy orzeczenia do podmiotu wyrażonego skrótowcem, np. PKO ogłosił sprzedaż akcji. (poprawnie: PKO ogłosiła / ogłosiło sprzedaż akcji.)

- *Uwaga: Formę orzeczenia dostosowuje się do formy skrótu bądź do formy nadrzędnego wyrazu w skrótowcu, np. (to) PKO ogłosiło lub Powszechna Kasa Oszczędności ogłosiła.*

❖ - zastosowania form dłuższych i krótszych zaimków niezgodnie z przyjętymi normami, np. Mi się to nie podoba. (poprawnie: Mnie się to nie podoba. / To mi się nie podoba.)

❖ - stosowania formy mianownika zamiast biernika, np. Zapomniałem długopis. (poprawnie: Zapomniałem długopisu.)

❖ - rozpoczynania zdania podrzędnego okolicznikowego czasu, stojącego przed zdaniem nadrzędnym, zaimkiem: *jak* zamiast *gdy, kiedy*, np. Jak skończymy, pójdziemy do babci. (poprawnie: Gdy skończymy, pójdziemy do babci.)

❖ - rozpoczynania zdania podrzędnego okolicznikowego warunku, stojącego przed zdaniem nadrzędnym, zaimkiem: *jak* zamiast *jeśli, jeżeli, gdyby*, np. Jak mnie poprosisz, pomogę ci w lekcjach. (poprawnie: Jeśli mnie poprosisz, pomogę ci w lekcjach.)

Uwaga: Zaimek jak może występować w zdaniach podrzędnych, jeśli występuje po zdaniu nadrzędnym, np. Spotkamy się, jak wrócę od babci.

❖ - nieuzasadnionego przyłączenia do pewnej całości zdaniowej członu zawierającego dodatkową informację, np. Jurand udał się do Szczytna w poszukiwaniu córki, w powrocie do domu pomogli mu Maćko i Jagienka. (poprawnie: Jurand udał się do Szczytna w poszukiwaniu córki. W powrocie do domu pomogli mu Maćko i Jagienka.)

Uwaga: Są to dwa niezależne od siebie znaczeniowo zdania, powinny być zapisane rozdzielnie, wskazuje na to również linia intonacyjna.)

❖ - stosowania skrótów myślowych, np. Zeszyty leżały na i pod stołem. (poprawnie: Zeszyty leżały na stole i pod nim.)

Uwaga: Po pierwszym przyimku stosuj rzeczownik, a po drugim- używaj formy zaimka.

❖ - niepoprawnego użycia imiesłowego równoważnika zdania:

* niezachowania zasady tych samych podmiotów, np. Czekając na Basię, przypomniała mi się przestroga mamy. (poprawnie: Kiedy czekałem na Basię, przypomniała mi się przestroga mamy.)

Uwaga: Podmiot zdania nadrzędnego powinien być ten sam, co podmiot w imiesłowym równoważniku zdania.

* niezachowania właściwej relacji czasowej, np. Oglądając film, poszedł na spacer.
(poprawnie: Obejrzawszy film, poszedł na spacer.)

Uwaga:

Czynność wyrażona imiesłowem przysłówkowym współczesnym musi być jednoczesną z czynnością wyrażoną formą orzeczenia.

Czynność wyrażona imiesłowem przysłówkowym uprzednim ma być wcześniejsza od czynności wyrażonej formą orzeczenia. Niektórych czynności nie możemy wykonywać jednocześnie.

- ❖ - stosowania wtrąceń zakłócających logiczny tok wypowiedzi i jej zrozumienie, np. Ebenezer Scrooge krzywdził swego kancelistę, który miał synów Tima i Piotra oraz córkę Martę, aby móc zgromadzić majątek. (poprawnie: Ebenezer Scrooge krzywdził swego kancelistę, aby móc zgromadzić majątek.)

Uwaga: Wtrącenie wyraźnie rozbija uwagę odbiorcy. Informacja uboczna w tym wypadku jest mało istotna, wręcz niepotrzebna, bo mówimy o Ebenezerze Scrooge'u, a nie o kanceliście.

- ❖ - umieszczenia zdania podrzędnego przydawkowego z dala od określonego przez niego rzeczownika, np. Zostawiłem książkę u babci, którą zacząłem czytać. (poprawnie: Zostawiłem u babci książkę, którą zacząłem czytać.)
- ❖ - zastosowania niewłaściwego przyimka, np. Poprosiła, aby wziął się za naukę. (poprawnie: Poprosiła, aby wziął się do nauki.)
- ❖ - używania błędnych kalek składniowych dotyczących zapożyczeń z języków obcych, np. rosyjskiego i niemieckiego.

kalka językowa – to wyraz lub wyrażenie stanowiące dosłowne tłumaczenie i kopię obcego wzoru.

Przykład: Co pod tym rozumiesz? (poprawnie: Co przez to rozumiesz?)

Ofiarować dla ciebie. (poprawnie: Ofiarować tobie.)

Zapamiętaj: Przy zapisie dat miesiąc podajemy w dopełniaczu, np.

Dzisiaj jest 15 października 2020 roku. (nie: Dzisiaj jest 15 październik 2020 roku.)

Trening czyni mistrza.

Quiz wiedzy z poprawności składniowej

<https://learningapps.org/display?v=pqwc1hehn20>

W podanych przykładach wskaż zdania, które nie zawierają błędów językowych.

zadanie 1.

- Duszę artysty opanował smutek, ból, rozgoryczenie.
- Duszę artysty opanowały: smutek, ból, rozgoryczenie.

zadanie 2.

- PKP ogłosiły zamknięcie linii kolejowej.
- PKP ogłosił zamknięcie linii kolejowej.

zadanie 3.

- Wczoraj był 8 marca.

b) Wczoraj był 8 marzec.

zadanie 4.

a) Spotkamy się przed i po lekcjach.

b) Spotkamy się przed lekcjami i po nich.

zadanie 5.

a) Babcia i dziadek pracują w ogrodzie.

b) Babcia i dziadek pracuje w ogrodzie.

zadanie 6.

a) Wchodząc do domu, zrobił herbatę.

b) Wszedłszy do domu, zrobił herbatę.

zadanie 7.

a) Kiedy Ania miała 12 lat, Maryla adoptowała ją.

b) Mając 12 lat, Maryla adoptowała Anię.

zadanie 8.

a) Pomogłem koledze uzupełnić zeszyt, który nie był w szkole.

b) Pomogłem uzupełnić zeszyt koledze, który nie był w szkole.

zadanie 9.

a) Możesz oddać mi zakupy.

b) Możesz oddać zakupy mnie.

zadanie 10.

a) Jak skończymy zajęcia, pojedziemy na basen.

b) Gdy skończymy zajęcia, pojedziemy na basen.

zadanie 11.

a) Mi się wydaje, że to dobry pomysł.

b) Mnie się wydaje, że to dobry pomysł.

zadanie 12.

a) Idąc do szkoły, wiał silny wiatr.

b) Gdy szedłem do szkoły, wiał silny wiatr.

zadanie 13.

a) Co pod tym rozumiesz?

b) Co przez to rozumiesz?

zadanie 14.

a) Patrząc w okno, myślałam o wczorajszym spotkaniu.

b) Patrząc w okno, myślałam o wczorajszym spotkaniu.

zadanie 15.

a) Gdy miałem pięć lat, ojciec zabrał mnie w góry.

b) Mając pięć lat, ojciec zabrał mnie w góry.

zadanie 16.

a) Program prowadzi Piotr i Paweł.

b) Program prowadzą Piotr i Paweł.

zadanie 17.

a) Przerwa będzie przed obiadem i po nim.

b) Przerwa będzie przed i po obiedzie.

zadanie 18.

a) Kupiłam książkę dla koleżanki, która była ciekawa.

b) Kupiłam koleżance książkę, która była ciekawa.

zadanie 19.

a) Kiedy jechał windą, spaliła się żarówka.

b) Jadąc windą, spaliła się żarówka.

zadanie 20.

a) Siostra zawsze słuchała mamę.

b) Siostra zawsze słuchała mamy.